

తతః ప్రీతేషు నృపతిః ద్విజేషు ద్విజవత్సలః ।
ప్రణామమ్ అకరోత్ తేషాం హర్షపర్యాకులేక్షణః । 53

తస్యాశిషోఽథ విధివత్ బ్రాహ్మణైః సముదీరితాః ।
ఉదారస్య నృవీరస్య ధరణ్యాం ప్రణతస్య చ । 54

తతః ప్రీతమనా రాజా ప్రాప్య యజ్ఞమనుత్తమమ్ ।
పాపాపహం స్వర్ణయనం దుష్కరం పార్థివర్షభైః । 55

తతోఽబ్రవీత్ ఋశ్యశృంగం రాజా దశరథ స్తదా ।
కులస్య వర్తనం త్వం తు కర్తుమ్ అర్హసి సువ్రత । 56

తథేతి చ స రాజానమ్ ఉవాచ ద్విజసత్తమః ।
భవిష్యంతి సుతా రాజం శ్చత్వార స్తే కులోద్వహాః । 57

స తస్య వాక్యం మధురం నిశమ్య
ప్రణమ్య తస్మై ప్రయతో నృపేంద్రః ।
జగామహర్షం పరమం మహాత్మా
తమ్ఋశ్యశృంగం పునరప్యవాచ । 58

సమృద్ధిగా దక్షిణలు లభింపగా బ్రాహ్మణులు మిక్కిలి సంతోషించెదరిరి. బ్రాహ్మణులయెడ భక్తితత్పరుడైన ఆ రాజు ఆనందబాష్పములను రాల్చుచు వారికి నమస్కరించెను. (53)

బ్రాహ్మిపై సాగిలబడి నమస్కరించుచున్న ఉదారుడైన ఆ మహారాజును బ్రాహ్మణోత్తములు సంప్రదాయ బద్ధముగా వేదమంత్రములతో ఆశీర్వదించిరి. (54)

పుత్రప్రాప్తికి స్రవణంధకములైన పాపములను తొలగించునదియు, పుత్రలాభముద్వారా స్వర్గమును ప్రాప్తింపజేయునదియు, సామాన్యులైన రాజులు చేయుటకు అసాధ్యమైనదియు ఐన ఉత్తమోత్తమమైన అశ్వమేదయజ్ఞమును ఆచరించి, దశరథుడు మిక్కిలి సంతోషుడాయెను. (55)

పుత్రప్రాప్తికై సుమంత్రుడు తెలిసిన క్రతువును మనస్సునందుంచుకొని, దశరథమహారాజు ఋశ్యశృంగునితో "ఓ తపోధనా! వంశాభివృద్ధినిగూర్చు పుత్రులను పొందుటకై చేయవలసిన క్రతువును నిర్వహించుటకు మీరే సమర్థులు" అని అభ్యర్థించెను. (56)

అందులకు ఋశ్యశృంగుడు సమ్మతించి "రాజా! నీకు వంశోద్ధారకులైన పుత్రులు నలుగురు కలుగుదురు" అని వచించెను. (57)

ఋశ్యశృంగుడు పలికిన మధురవచనములను విని, మహారాజు ప్రశాంతచిత్తుడై పరమానందముతో ఆయనకు ప్రణమిల్లెను. పుత్రప్రాప్తికై క్రతునిర్వహణమునకు ఆ తపస్విని మఱల అభ్యర్థించెను. (58)

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే బాలకాండే చతుర్దశస్సర్గః (14)

వాల్మీకిమహర్షినిరచితమైన శ్రీమద్రామాయణమునందలి బాలకాండమునందు నదునాల్గవసర్గము సమాప్తము

-- * * * --

15. పదునైదవ సర్గము

రావణసంహారమునకై దేవతలు విష్ణువును ప్రార్థించుట.

మేధావీ తు తతో ధ్యాత్వా స కించిదిదముత్తరమ్ ।
లబ్ధసంజ్ఞః తత స్తం తు వేదజ్ఞో నృపమబ్రవీత్ । 1

ప్రజ్ఞావంతుడును, అధర్వణాదివేదములయందు పండితుడును ఐన ఋశ్య శృంగమహర్షి దశరథునకు మాట ఇచ్చిన పిమ్మట తనభావికార్యమునుగూర్చి ఒక్క క్షణమలోచించెను. పిదప కర్తవ్యము స్ఫురింపగా ఆయన ఆ మహారాజునకు ఇట్లు ప్రత్యుత్తరమునిచ్చెను. (1)

ఇష్టం తేహం కరిష్యామి పుత్రీయాం పుత్రకారణాత్।
అధర్వశిరసి ప్రోక్తైః మంత్రైః సిద్ధాం విధానతః। 2

తతః ప్రాక్రమదిష్టిం తాం పుత్రీయాం పుత్రకారణాత్।
జహౌవ చాగ్నౌ తేజస్వీ మంత్రదృష్టేన కర్మణా। 3

తతో దేవా సృగంధర్వాః సిద్ధాశ్చ పరమర్షయః।
భాగప్రతిగ్రహార్థం నై సమవేతా యథావిధి। 4

తాస్యమేత్య యథాన్యాయం తస్మిన్ సదసి దేవతాః।
అబ్రువన్ లోకకర్తారం బ్రహ్మణం వచనం మహత్। 5

భగవన్ త్వత్ప్రసాదేన రావణోనామ రాక్షసః।
సర్వాన్ నో బాధతే వీర్యాత్ శాసితం తం న శక్నుమః। 6

త్వయా తస్మై వరో దత్తః ప్రీతేన భగవన్ పురా।
మానయంతశ్చ తం నిత్యం సర్వం తస్య క్షమామహే। 7

ఉద్యేజయతి లోకాం స్త్రీన్ ఉచ్చితాన్ ద్వేష్టి దుర్మతిః।
శక్రం త్రిదశరాజానం ప్రధర్షయితుమిచ్ఛతి। 8

ఋషీన్ యక్షాన్ సగంధర్వాన్ అసురాన్ బ్రాహ్మణాం స్తథా।
అతిక్రామతి దుర్దర్శో వరదానేన మోహితః। 9

నైనం సూర్యః ప్రతపతి పార్శ్వే వాతి న మారుతః।
చలోర్మిమాలీ తం దృష్ట్వా సముద్రోఽపి న కంపతే। 10

తన్మహన్నో భయం తస్మాత్ రాక్షసాద్దోరదభృనాత్।
వధార్థం తస్య భగవన్నుపాయం కర్తుమర్హసి। 11

వీవముక్త స్ఫురై స్ఫురైః చింతయిత్వా తతోఽబ్రవీత్।
హంలాయం విదితస్తస్య వధోపాయో దురాత్మనః। 12

తేన గంధర్వయక్షాణాం దేవదానవరక్షసామ్।
అవధ్యోఽస్మీతి వాగుత్తా తథేత్యుక్తం చ తన్మయా। 13

"ఓ రాజా! నీకు పుత్రులు కలుగుటకై 'అధర్వశిరస్సు' అను వేదభాగమునందు పేర్కొనబడిన మంత్రములతో విద్యుక్తముగా 'పుత్రకామేష్టి' అను క్రతువును నిర్వహించెదను." (2)

అనంతరము ఆ ఋషి 'పుత్రకామేష్టి' యాగమును ప్రారంభించెను. ఆ తేజశ్శాలి వేదమంత్రములను పఠించుచు అగ్నికి ఆహుతులను సమర్పించెను. (3)

పిమ్మట బ్రహ్మదేవతలు, గంధర్వులు, సిద్ధులు, మహర్షులు తమతమ హవిర్యాగములను గ్రహించుటకై యథాక్రమముగా యజ్ఞశాలయందు ప్రత్యక్షమైరి. (4)

దేవతలు అందఱును క్రమముగా సదస్సునకు చేరి, సృష్టికర్తయైన బ్రహ్మదేవునితో ఇట్లు విన్నవించుకొనిరి. (5)

ఓ దేవా! నీవు అనుగ్రహించిన వరప్రభావమున రావణుడు అను రాక్షసుడు తనపరాక్రమముచే మమ్ములను చిత్రహింసలపాలు చేయుచున్నాడు. అతనిని అదుపుచేయుటకు మేము శక్తులము, హే భగవన్! పూర్వము అతనితపస్సునకు మెచ్చి, నీవు ఆయనకు వరమును ప్రసాదించితివి. దానిని గౌరవించుచు అతడొనర్చు దుండగములను అన్నింటిని మేము ఓర్చుకొనుచున్నాము. ఆ దుర్మార్గుడు వరగర్వముతో ముల్లోకములను బాధించుచున్నాడు. ఉష్ణతులైన దిక్పాలురను ద్వేషించుచున్నాడు. స్వర్గాధిపతియైన ఇంద్రుని సైతము రాజ్యభ్రష్టుని గావింపజూచుచున్నాడు. అతడు వరగర్వముచే కన్నుమిన్ను గానక ఎదురులేనివాడై ఋషులను, యక్షులను, గంధర్వులను, అసురులను, అట్లే బ్రాహ్మణులను మిక్కిలి హింసించుచున్నాడు. (6-9)

రావణుడు క్రీడాపర్వతమున విహరించునపుడు అతనికి భయపడి, సూర్యుడు తనకిరణములవేడిని తగ్గించుచున్నాడు. వాయువుగూడ భయముతో అతనిసమీపమున తీవ్రముగా వీచుటలేదు. ఉవ్వెత్తుతరంగములతోనుండు సముద్రుడు అతనికి భయపడి చలించుట లేదు - ఓ మహాత్మా! భయంకరాకారుడైన ఆరాక్షసునకు బీతిల్లి, మేము గడగడలాడు చున్నాము. కావున వానిని హతమొనర్చునుపాయమును మీరే ఆలోచింపుడు." (10-11)

దేవతలు తనను ఇట్లు ప్రార్థింపగా బ్రహ్మదేవుడు కొంత తడవు ఆలోచించి వారితో ఇట్లనెను. "భళా! ఆ దుర్మార్గుని చంపునుపాయము స్ఫురించినది. (12)

"గంధర్వులచేగాని, యక్షులచేగాని, దేవతలచేగాని. దానవులచేగాని, రాక్షసులచేగాని నాకు చావు లేకుండునట్లు వరమిమ్ము." అని రావణుడు అర్థించెను. నేను "అట్లే" అని యంటిని.

నాకీర్తయదవజ్ఞానాత్ తద్రక్షో మానుషాంస్తదా ।
 తస్మాత్ స మానుషాద్యభ్యో మృత్యుర్నాన్యోఽస్య విద్యతే । 14

ఏతచ్ఛ్రుత్వా సీయం వాక్యం బ్రహ్మణా సముదాహరమ్ ।
 సర్వే మహర్షయో దేవాః ప్రహృష్టా స్తేభవంస్తదా । 15

ఏతస్మిన్నంతరే విష్ణుః ఉపయాలో మహాద్యుతిః ।
 శంఖచక్రగదాపాణిః పీతవాసా జగత్పతిః । 16

బ్రహ్మణా చ సమాగమ్య తత్ర తస్మా సమాహితః ।
 తమబ్రువన్ సురాః సర్వే సమభిష్టాయ సన్నతాః । 17

త్వాం నియోజ్యమహి విష్ణో లోకానాం హితకామ్యయా ।
 రాజ్ఞో దశరథస్య త్వమ్ అయోధ్యాధిపతేః ప్రభోః । 18

ధర్మజ్ఞస్య వదన్యస్య మహర్షిసమతేజసః ।
 తస్య భార్యాసు తిస్సమ హ్రీశ్రీకీర్త్యపమాసు చ । 19

విష్ణో పుత్రత్వ మాగచ్ఛ కృత్వాఽఽత్మానం చతుర్విధమ్ ।
 తత్ర త్వం మానుషో భూత్వా ప్రవృద్ధం లోకకంటకమ్ ।
 అవధ్యం దైవతై ర్విష్ణో సమరే జహి రావణమ్ । 20

స హి దేవాంశ్చ గంధర్వాన్ సిద్ధాంశ్చ మునిసత్తమాన్ ।
 రాక్షసో రావణో మూర్ఖో వీర్యోత్సేకేన బాధతే । 21

ఋషయశ్చ తతస్తేన గంధర్వాప్సరసస్తథా ।
 క్రీడంతో నందనవనే క్రూరేణ కిల హింసితాః । 22

వధార్థం వయ మాయాతాః తస్య వై మునిభిః సహ ।
 సిద్ధగంధర్వయశ్చాశ్చ తత స్త్వాం శరణం గతాః । 23

త్వం గతిః పరమా దేవ సర్వేషాం నః పరంతప ।
 వధాయ దేవశత్రూణాం నృణాం లోకే మనః కురు । 24

ఏవ ముక్తస్తు దేవేశో విష్ణుస్తేదశపుంగవః । 25

పితామహపురోగాం స్తాన్ సర్వలోకనమస్కృతః ।
 అబ్రవీత్ త్రిదశాన్ సర్వాన్ సమేతాన్ ధర్మసంహితాన్ । 26

భయం త్యజత భద్రం వో హితార్థం యుధి రావణమ్ ।
 సపుత్రపౌత్రం సామాత్యం సమిత్ర జ్ఞాతి బాంధవమ్ ।
 హత్వా క్రూరం దురాత్మానం దేవర్షిణాం భయావహమ్ । 27

ఆ రావణుడు వరమునుకోరెడి సమయమున మనుష్యుల యెడ వానికిగల చులకన భావముచే వారివలన చావు లేకుండునట్లు అడుగలేదు. కావున మానవుని చేతిలోనే అతని మరణము సంభవము - ఇతరులవలన కాదు." (13-14)

బ్రహ్మదేవుడు వలికిన ప్రీతికరమైన ఈ పలుకులను విని, దేవతలు, మహర్షులు అందఱును ఆనందముతో పొంగిపోయిరి. (15)

ఇంతలో జగన్నాథుడైన శ్రీమహావిష్ణువు శంఖచక్ర గదాపాణియై, పీతాంబరధారియై దివ్యతేజస్సుతో నిరాజిల్లుచు యజ్ఞశాలకు అరుదెంచెను. (16)

అంతట మహావిష్ణువు బ్రహ్మతోగూడి అచట ఉపస్థితుడాయెను. పిమ్మట దేవతలందఱును ఆదేవదేవుని సంస్తుతించి, సాగిలబడి మ్రొక్కి ఇట్లు ప్రార్థించిరి. (17)

"ఓ మహావిష్ణూ! లోకకల్యాణకాంక్షతో నిన్ను మేము ఇట్లు వేడుకొనుచున్నాము. అయోధ్యాదిపతియైన దశరథమహారాజు సర్వసమర్థుడు, ధర్మజ్ఞుడు, ఉదారస్వభావము గలవాడు, మహర్షితో సమానమైన తేజస్సుగలవాడు, అతని ముగ్గురు భార్యలును దక్షకన్యలైన స్రీ, శ్రీ, కీర్తి అను వారితో సమానలు. వారికి నాలుగురూపములలో పుత్రుడవు కమ్ము. రావణుడు వరప్రభావమున లోకకంటకుడాయెను. అతనిని దేవతలు ఎవ్వరును చంపజాలరు. నీవు మానవుడుగా అవతరించి, యుద్ధమున అతనిని హతమార్చుము (18-20)

రాక్షసుడైన ఆ మూర్ఖరావణుడు సరాక్రమగర్వముతో దేవతలను, గంధర్వులను, సిద్ధులను, మునిశ్వరులను యుక్తాయుక్త విచక్షణ లేకుండ మిక్కిలి బాధించుచున్నాడు. ఆ క్రూరుడు ఋషులను అట్లే నందనవనమున విహరించుచున్న గంధర్వులను, అప్సరసలను హింసించుచున్నాడు. (21-22)

సిద్ధగంధర్వయశ్వులును, మేమును ముసులతోగూడి ఆక్రూర రావణునిసంహారముకొఱకై ఇచటికి వచ్చి, మిమ్ము శరణు బొందుచున్నాము. ఓ శత్రుభయంకరా! ఓ మహావిష్ణూ! మా అందఱికిని నీవే దిక్కు. కావున దేవతలకు శత్రువులైన రాక్షసులను వధించుటకై మానవుడనై అవతరించుటకు సంకల్పింపుము." (23-24)

బ్రహ్మదేవతలు ఇట్లు ప్రార్థింపగా సకలలోకారాధ్యుడు, దేవదేవుడు ఐన ఆ శ్రీమహావిష్ణువు తనను శరణుజొచ్చిన ఆ బ్రహ్మదేవతలందఱితో ఇట్లు నుడివెను. (25-26)

"భయమును వీడుడు. మీకు భద్రత చేకూరును. క్రూరుడు, దురాత్ముడు, దేవర్షులను బాధించుచున్న వాడు అగు రావణుని, అతనిపుత్రులను, పౌత్రులను, అమాత్యులను, బంధువులను,

దశవర్షసహస్రాణి దశవర్షశతాని చ ।
వత్సామి మానుషే లోకే పాలయన్ పృథివీ మిమామ్ । 28

ఏవం దత్త్వా వరం దేవో దేవానాం విష్ణు రాత్మవాన్ ।
మానుషే చింతయామాస జన్మభూమిమ్ అథాత్మనః । 29

తతః పద్మపలాశాక్షః కృత్వాత్మానం చతుర్విధమ్ ।
పితరం రోచయామాస తదా దశరథం నృపమ్ । 30

తదా దేవర్షిగంధర్వాః సరుద్రాః సాప్సరోగణాః ।
స్తుతిభిర్దివ్యరూపాభిః తుష్టువుర్మధుసూదనమ్ । 31

త ముద్దతం రావణముగ్రతేజసం
ప్రవృద్ధదర్పం త్రిదశేశ్వరద్విషమ్ ।
విరావణం సాధు తపస్వికంటకం
తపస్వినాముద్దర తం భయావహమ్ । 32

త మేవ హత్వా సబలం సబాంధవం
విరావణం రావణముగ్రపౌరుషమ్ ।
స్వర్లోకమాగచ్ఛ గతజ్వరశ్చిరం
సురేంద్రగుప్తం గతదోషకల్మషమ్ । 33

ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే బాలకాండే పంచదశస్సర్గః (15)

వాల్మీకిమహర్షివిరచితమై ఆదికావ్యమైన శ్రీమద్రామాయణమునందలి బాలకాండమునందు పదునైదవసర్గము సమాప్తము

-- * * * --

16. పదునాఱవసర్గము

యజ్ఞపురుషునిచే దశరథునకు పాయసప్రదానము, దానిని భుజించి కౌసల్య, సుమిత్ర, కైకేయి గర్భములను చాల్చుట.

తతో నారాయణో దేవో నియుక్తః సురసత్తమైః ।
జానన్షపి సురానేవం శ్లక్ష్యం వచనమబ్రవీత్ । 1

ఉపాయః కో వధే తస్య రావణస్య దురాత్మనః ।
యమహం తం సమాస్థాయ నిహన్యామ్ ఋషికంటకమ్ । 2

మిత్రులను, జ్ఞాతులను అందఱిని లోకహితార్థమై యుద్ధమున హతమార్చితీరిదను. పిమ్మట పదునొకండు నేల సంవత్సరముల కాలము ఈ మానవలోకమున నివసించి ఈ భూమండలమును పరిపాలించెదను." (27-28)

అని, సకల ప్రాణులకును ఆధారమైన దేవదేవుడైన శ్రీమహావిష్ణువు దేవతలకు 'వరమును' అనుగ్రహించి, మానవ లోకమున తాను అవతరింపదగు స్థానమును గూర్చి ఆలోచించెను. (29)

పిమ్మట ఆ రాజీపలోచనుడు తాను దశరథమహారాజునకు నాలుగు రూపములలో పుత్రులుగా జన్మించుటకు సంకల్పించెను. (30)

బ్రహ్మరుద్రాదిదేవతలు, ఋషులు, గంధర్వులు, అప్సరసలు దివ్యస్తుతులతో ఆ శ్రీమహావిష్ణువును స్తుతించిరి. (31)

"ఆ రావణుడు సహజముగనే గర్వితుడు, వరప్రభావముచే కన్నుమిన్నగానక యున్నవాడు, ధర్మవిరుద్ధముగా ప్రతాపమును చూపువాడు, దేవేంద్రునకు శత్రువు, లోకములను బాదించు వాడు, సత్పురుషులను, మునులను హింసించువాడు, తాపసులకు భయంకరుడు. అట్టి దుష్టుని సంహరింపుము. (32)

క్రూరరాక్షసుడైన ఆ రావణుని, అతనిబంధు మిత్రులను, సైన్యములను, పరివారములను తుదముట్టించి, ఆర్తుల వెతలను బాపుము. పిదప ఓ దేవదేవా! మా బోటినారికి అందరానిదియు, రాగద్వేషములకు తావులేనిదియు ఐన నైకుంతమునకు చేరుము." (33)

బ్రహ్మాదిదేవతలు ఇట్లు ప్రార్థింపగా దేవాదిదేవుడైన శ్రీమన్నారాయణుడు తాను సర్వజ్ఞుడయ్యును వారితో మధురముగా ఇట్లు వచించెను. (1)

"ఓ దేవతలారా! దురాత్ముడైన ఆ రావణుని చంపుటకు ఉపాయమును తెలుపుడు. దానిని అనుసరించి, ఆ ఋషికంటకుని హతమార్చెదను. (2)